

Таким чином, під сталим розвитком сільських територій доцільно розуміти стабільний розвиток сільського співтовариства, що забезпечує: підвищення ефективності сільської економіки; стабільне відтворення сільського населення; упорядкування інженерно-технічних та санітарно гігієнічних норм території; зайнятість сільського населення (як у сфері сільгоспвиробництва, так і альтернативних видах діяльності) і забезпечення середнього рівня доходів; підвищення рівня життя сільського населення і створення необхідних гідних умов життєзабезпечення; збереження культури і традицій; розбудову соціальної інфраструктури; раціональне та еколого безпечне використання ресурсів.

Очікується, що наміри громад щодо відбудови та ресурси для їх реалізації будуть різними. Якість програм, розроблених за відсутності методологій і рекомендацій, поза рамками бачення майбутнього повоєнного устрою, економіки та просторового розвитку територій, також буде різною.

Ідеалістичний сценарій перегляду сталого розвитку територій на практиці повинен захистити території від хаотичної забудови та ще більшого впливу на довкілля з екологічного аспекту.

У більш віддаленій перспективі Україна продовжить імплементацію Цілей сталого розвитку та ряду директив ЄС, а законодавчі передумови для цього мають бути сформовані вже зараз.

Література:

1. Панчишин Т., Вдовин М. (2023). Компоненти сталого розвитку територіальних громад та регіонів в умовах суспільно-політичних викликів. *Економіка та суспільство*, 50. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2379/2300>

2. Редько К., Мірошніченко В. (2022). Дослідження сталого розвитку в Україні: оцінка стану виконання цілей. *Підприємництво та інновації*. 22, 5-13. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/475/461>

3. Шарій Г., Одарюк Т., Шара С. (2024). Еволюція розвитку лісомеліоративного землекористування та відновлення поєзакисних лісових смуг у громадах. *Вісник ЛДУБЖ*, 30, 145-153.

4. Kang J., Zhang X., Zhu X., Zhang B. (2021). Ecological security pattern: A new idea for balancing regional development and ecological protection. A case study of the Jiaodong Peninsula, China. *Global Ecology and Conservation*, 26. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351989421000226>

УДК 349.41:355.01

РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН В УМОВАХ ВІЙНИ

Шарій Г.І., д.е.н., доцент

Карюк А.М., к.т.н., доцент

Національний університет «Полтавська Політехніка імені Юрія Кондратюка»
ab.Shariy_GI@nupp.edu.ua

Сучасні інститути і окремі інституції земельного законодавства України формують правові колізії, неоднозначне трактування, часто не мають прямої дії, та в разі їх порушення, правових наслідків.

За нинішніх земельних відносин у суспільстві формуються протестні настрої, звертається увага на соціальну несправедливість та корупційну складову, тіньовий обіг прав на землю та підпільну земельну економіку. В останні роки різко знижується природня родючість земель, зростає парцеляція, далекопілля, скорочуються площі меліорованих угідь, багаторічних та лісомеліоративних насаджень.

Політичний популізм та крайня лібералізація земельних відносин в Україні останні 30 років, задля політичних дивідендів правлячої еліти, завели земельні відносини України в інституційні пастки [1].

На думку багатьох вчених уряд України не тільки не зумів виконати конституційний обов'язок щодо захисту частини земель України від агресії, не зумів вивести землю із економічного підпілля, допускаючи споживацьке опортуністичне ставлення до природної родючості орних земель, коли несправедливо розподільна земельна рента споживається землекористувачами, а не народом України, діють несправедливі земельні податки і платежі [2].

Парцеляція сільськогосподарських земель в результаті паювання, та перерозподіл державних земель запасу для ведення ОСГ, фрагментація, черезсмужжя, дрібноземелля, далекопілля – результат недолугих реформ і земельних трансформацій за останні 35 років земельної реформи.

Нинішні земельні проблеми набувають особливої гостроти, адже перерозподіл земель фермерам, третина з яких до цього часу не мають засобів обробітку, але мають прибутки та корупційна безоплатна приватизація турбує безземельну більшість українського народу, якому належить земля по конституційному праву, яка захищає державу, в той час, як українці, які емігрували за кордон не втратили земельні права в Україні.

Так, редакція Земельного кодексу 2001 року скоріше регулювала земельні відносини на сільськогосподарських землях із соціалістичних позицій узаконивши паювання та майже повністю ігноруючи потреби просторового розвитку промисловості, урбанізованих територій, сервітутні відносини, іпотеки та включення земель в економічний обіг, необхідність капіталізації земельних відносин на ринкових засадах, які б забезпечили рух земель, як основного засобу виробництва до правосуб'єктів, що забезпечать найбільш раціональне, високопродуктивне і ефективне використання земель, поєднуючи приватні, громадські, суспільні та державні інтереси в руслі розвитку екологічної, продовольчої, економічної безпеки і оборонної геополітичної стійкості України.

Наприклад, одними із пережитків минулих часів є постійне користування державними і комунальними землями, приватними підприємствами– правонаступниками колишніх державних підприємств і установ, які мали соціально-виробничу спрямованість. Нині комерційні структури ведуть на державних землях комерційно-виробничу діяльність, без будь якої соціально-значимої складової, часто в розріз із суспільними інтересами. Законодавець повинен категорію постійного користування ліквідувати, землі державних власності перевести, або у власність державних і комунальних підприємств, або на умови оренди. Вимагає законодавчого врегулювання проблема формування повноцінного державного земельного кадастру. За умови відсутності жорстких зобов'язальних норм реєстрації земельних ділянок, для землекористувачів і власників земельної нерухомості, ми маємо неповне наповнення, як земельного, так і містобудівного кадастрів. Кадастрова пастка охопила земельно-статистичну звітність яку держава не формує з 2016 року та систему державного наповнення бюджетів від земельних платежів.

Раціональне державне регулювання системного земельного розвитку вимагає обов'язкового наповнення Державного земельного кадастру та відновлення Державної статистичної земельної звітності і кадастрової об'єктивної ринкової оцінки земель для цілей оподаткування і земельного обігу та обороту.

Сформовані неточні індексні кадастрові карти і реєстрація земельних ділянок за відсутності інвентаризації і реєстрації земель лісового, водного і природно-заповідного фонду, транспорту та оборони, історико-культурного призначення сформували також реєстраційно-кадастрові проблеми.

Раціональне запозичення і імплементація правових норм країн ЄС, повернення історично-традиційних інститутів і інституцій у сфері геодезії і землеустрою, формування інвайроментальної економічної системи земельної економіки, дозволять переформувати

земельне законодавство на актуалітети суспільних земельних відносин, що забезпечить сталий розвиток земельно-ресурсного потенціалу і формування сталих та справедливих суспільних відносин в земельній сфері.

Оцінка і включення земель в економічний обіг повинна супроводжуватись створенням дієвих економіко-екологічних механізмів, стимулів органічного землеробства, раціонального сталого землекористування і земельного розвитку та інвестиційної привабливості України.

Література:

1. *Корольова В.В., Кисляк Є.В. (2020). Україна та її розвиток в умовах Євроінтеграції. Правничий вісник університету «Крок», 38, 125-132.*
2. *Коваленко Т. (2011). Юридичні дефекти земельно-правових норм: підходи до класифікації. Вісник Академії адвокатури України, 2, 237-240.*
3. *Носік В. (2020). Земельне право і Законодавство України: системна криза чи зміна парадигми в умовах реалізації цілей сталого розвитку в Україні до 2030 року. Право України.*

УДК 551.2

ВПЛИВ РОЗРОБКИ НАФТОГАЗОВИХ РОДОВИЩ НА ГЕОДЕФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Шляховий В.П., Шиян Р.В., наукові співробітники
*Полтавська гравіметрична обсерваторія
Інституту геофізики ім. С.І. Суботіна
gravics@gmail.com*

Сльченко-Лобовська А.С., старший викладач
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Останні роки Полтавська область, що знаходиться у центральній частині Дніпровсько-Донецької западини стала епіцентром більше десятка землетрусів, хоча даний регіон відноситься до стійких ділянок земної поверхні — сеймоприймачі реєструють глибину, тривалість та силу поштовхів (за шкалою Ріхтера) по всій області. Утворення розломів і тріщин являється ключовою умовою виникнення сейсмічної активності із-за змін геодформаційного режиму земної кори. Останні можуть визиватись природними (рух тектонічних плит та блоків) і техногенними (інтенсивне видобування копалин, особливо, флюїдів, потужні вибухи та спорудження дамб і водосховищ) факторами.

За останні півтора десятиліття у Полтавській області сталося два десятки землетрусів з М від 2,2 до 4,8 з глибиною гіпоцентрів від 3 до 10 км. До цього регіон вважали асейсмічним, бо помітних місцевих сейсмоподій тут не зафіксовано. Очевидно, що моніторинг і вивчення регіональної геодинаміки є необхідністю.

В Полтавській гравіметричній обсерваторії ІГФ НАНУ (ПГО) багато років виконуються інструментальні дослідження регіональних геодформаційних процесів за допомогою сейсмоприпливних технологій (сеймонахиломірні, гравіметричні, геодезичні та астрометричні методи). Їх аналіз виконується сучасними методами, часто, в співдружності з працівниками інших установ.

Особливістю вказаних технологій є можливість запису сейсμοдеформацій в широкому частотному діапазоні, включно з квазістатичними сигналами, що дозволяє вивчати геопроцеси з секундною та багаторічною періодичністю. Так, по даних припливних нахиломірних спостережень по профілях вздовж і впоперек ДДД (1965-1990), крім припливів, вивчено і побудовано вектори сучасних повільних рухів земної кори (ПРЗК). Встановлено, що дрейф нахилів по ДДД має співставні величини. По даних сучасних цифрових спостережень досліджуються регіональні сейсμοдеформаційні явища, в тому числі й Полтавські землетруси.